

УДК 657.474.51:69

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРИМІТОК ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЩОДО НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ

Пасенко Наталія Сергіївна, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, Україна

Анотація — Розглянуті питання щодо удосконалення приміток до фінансової звітності щодо необоротних активів. Запропоновано доповнити примітки до річної фінансової звітності аналітичними таблицями з обліково-інформаційного забезпечення управління основними засобами та нематеріальними активами. *Ключові слова* — нематеріальні активи, необоротні активи, основні засоби, примітки до фінансової звітності.

За даними Державної служби статистики України вартість необоротних активів на підприємствах країни на кінець 2016 року складала 4 212 813,10 млн. грн, що на 252 664,2 млн. грн. більше, ніж у 2015 році [1]. Структура необоротних активів на вітчизняних підприємствах у 2015-2016 рр. суттєво не змінилась. Найбільшу питому вагу складають основні засоби та нематеріальні активи – 67,21 % та 65,79 % відповідно; найменшу – інвестиційна нерухомість, а також довгострокові біологічні активи – у сукупності 1,42 % та 1,38 % відповідно. Саме тому більше уваги у дослідженні було приділено саме основним засобам та нематеріальним активам.

Для відображення у фінансовій звітності інформації щодо основних засобів за національними стандартами в Україні існують уніфіковані таблиці (розділ II «Основні засоби», розділ III «Капітальні інвестиції» та розділ XIII «Використання амортизаційних відрахувань» Приміток до річної фінансової звітності) [5].

Слід відмітити, що у розділі II «Основні засоби» Приміток до річної фінансової звітності наведені не тільки основні засоби,

а й інвестиційна нерухомість. Тому можна запропонувати для інвестиційної нерухомості впровадити окремі таблиці в примітках до річної фінансової звітності.

Типова форма Приміток до річної фінансової звітності, затверджена наказом Міністерства фінансів України «Про Примітки до річної фінансової звітності» від 29.11.2000 р № 302 зі змінами та доповненнями, визначає мінімальний перелік інформації, яка підлягає розкриттю в примітках до фінансової звітності [5].

Наразі у стандартизованих примітках до річної фінансової звітності відображається інформація щодо: вартості, за якою основні засоби відображені в балансі; вартості та суми зносу на початок звітного року; суми зміни вартості та зносу основних засобів у результаті переоцінки; вартості та суми зносу основних засобів, які вибули; суми нарахованої амортизації; суми втрат від зменшення корисності; інших змін вартості та суми зносу основних засобів; вартості та суми зносу на кінець звітного року; первісної (переоціненої) вартості одержаних за фінансовою орендою основних засобів та суми їх зносу; первісної (переоціненої) вартості переданих в оперативну оренду основних засобів та суми їх зносу.

У Примітках до річної фінансової звітності щодо основних засобів також наводиться така інформація: вартість основних засобів, щодо яких існує обмеження прав власності та сума їх зносу; вартість переданих у заставу основних засобів; сума капітальних вкладень на придбання (виготовлення) і будівництво основних засобів та інших необоротних матеріальних активів; сума використаних

амортизаційних відрахувань на будівництво об'єктів, придбання (виготовлення) та поліпшення основних засобів; залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (знаходяться на консервації, реконструкції тощо); первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів, які продовжують використовуватися у господарській діяльності; залишкова вартість основних засобів, вилучених з експлуатації для продажу; основні засоби орендованих цілісних майнових комплексів; первісна (переоцінена) вартість основних засобів, призначених для продажу; залишкова вартість основних засобів, утрачених унаслідок надзвичайних подій; первісна вартість основних засобів, придбаних за рахунок цільового фінансування; вартість основних засобів, що взяті в операційну оренду; вартість інвестиційної нерухомості, оціненої за справедливою вартістю [5].

Згідно з п. 36 та п. 38 П(С)БО 7 «Основні засоби», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92 зі змінами та доповненнями у Примітках до річної фінансової звітності, окрім вищезазначеного, повинна наводитися інформація стосовно методів нарахування амортизації, діапазону строків корисного використання об'єктів основних засобів, а також зміни розміру капіталу у дооцінках у результаті переоцінки основних засобів [3]. Слід зазначити, що МСБО 16 «Основні засоби» також рекомендує відображати у фінансовій звітності інформацію щодо переоцінок об'єктів основних засобів. Наразі дана інформація або відсутня, або недостатньо повно висвітлена у Примітках до річної фінансової звітності вітчизняних підприємств, тому на підставі аналізу [2] запропоновано структуровану форму надання такої аналітичної інформації щодо основних засобів (табл. 1).

Також запропонована для використання аналітична таблиця, яка надасть користувачам інформацію стосовно збільшення або зменшення вартості основних засобів та зміни розміру капіталу у дооцінках у результаті їх переоцінок.

Детальна інформація про нематеріальні активи, що підлягає розкриттю, наводиться в Примітках до річної фінансової звітності в розділі I «Нематеріальні активи», розділі III «Капітальні інвестиції» та розділі XIII «Використання амортизаційних відрахувань».

В Примітках до річної фінансової звітності наводиться наступна інформація щодо нематеріальних активів: первісна (або переоціненою вартістю) та накопичена амортизації нематеріальних активів; надходження за звітний рік (тобто інформація про придбання або отримання в результаті розробки нематеріальних активів); сума змін первісної (переоціненої) вартості та накопиченої амортизації нематеріальних активів в результаті переоцінки (тобто сума дооцінки або уцінки); первісна (переоцінена) вартість та сума накопиченої амортизації вибулих нематеріальних активів за звітний період; сума нарахованої амортизації за звітний рік; сума втрат від зменшення корисності; про інші зміни первісної (переоціненої) вартості та суми накопиченої амортизації нематеріальних активів (наприклад, внаслідок відновлення корисності об'єктів нематеріальних активів); про вартість та суму накопиченої амортизації на кінець звітного року; про вартість нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності, а також про суму накопиченої амортизації таких активів; про вартість нематеріальних активів, оформлених у заставу, створених підприємством та/або отриманих за рахунок цільових асигнувань; сума капітальних вкладень на придбання (створення) нематеріальних активів; сума використаних амортизаційних відрахувань на придбання (створення) нематеріальних активів [4].

Відповідно до п. 36 та п. 37 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», крім вищезазначеної інформації, повинні надаватися данні про методи нарахування амортизації, діапазон строків корисного використання нематеріальних активів та строк корисного використання, що їм залишився, причини визнання невизначеним строку корисного використання нематеріальних активів [4].

Таблиця 1

Аналітична таблиця щодо ліквідаційної вартості, методів нарахування амортизації та діапазону строків корисного використання основних засобів пооб'єктно в рамках групи

Групи основних засобів	Вартість, яка амортизується, грн.	Ліквідаційна вартість, грн.	Сума зносу на кінець року, грн.	Дата введення до господарського обороту	Метод нарахування амортизації об'єкта	Термін корисного використання, місяців
.....						
будівлі, споруди, передавальні пристрої						
.....						

На підставі аналізу літературних джерел було запропоновано форму надання інформації щодо нематеріальних активів, яка дозволить користувачам отримувати додатково інформацію стосовно суми накопиченої амортизації об'єкта нематеріальних активів на момент складання звітності, дати введення його до господарського обороту, методу нарахування амортизації, терміну корисного використання або причин визнання невизначеним строку корисного використання та терміну корисного використання, що залишився до закінчення використання.

Довгостроковим фінансовим інвестиціям у Примітках до річної фінансової звітності належить розділ IX «Фінансові інвестиції». Довгостроковим біологічним активам присвячено частину розділу XIV «Біологічні активи» Приміток до річної фінансової звітності [5].

Застосування запропонованих таблиць дозволить вирішити проблему обмеженості інформації для проведення аналізу необоротних активів для прийняття управлінських рішень. Також підкреслено, що інвестиційну нерухомість бажано було б подавати окремим розділом до приміток до річної фінансової звітності.

Список використаної літератури

1. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

2. Пасенко Н. С. Порівняння обліку необоротних активів за національними та міжнародними стандартами // Розвиток теоретико-методологічних засад обліку, аналізу, контролю і аудиту : Монографія / Під заг. ред. д.е.н., проф. А. А. Пилипенка та к.е.н., проф. Г. Ф. Азаренкова. Розд. 2.2. – С. 73–94. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2012. – 640 с.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

5. Про Примітки до річної фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 302 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00/page>

Автор

Пасенко Наталія Сергіївна, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Nataliia.pasenko.july@gmail.com.

Тези доповіді надійшли 05 лютого 2018 року.

Опубліковано в авторській редакції.

